

**Αναζητώντας και αναρτώντας κείμενα υποστήριξης
στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας
στο Λύκειο
« e-keimena.gr »**

Κωνσταντίνος Ν. Καρεμφύλλης
Φιλολόγος Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης,
Ελληνογαλλική Σχολή «Καλαμαρί» - Θεσσαλονίκη
E-mail: harin_paidias@yahoo.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στο κείμενο αυτό περιγράφεται η εκπαιδευτική δράση που περιλαμβάνει την από κοινού με τους μαθητές δημιουργία μιας ιστοσελίδας από μηδενικό σημείο, με αντικειμενικό σκοπό την εύρεση και ανάρτηση κειμένων αξιοποιήσιμων για το μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας στο Λύκειο. Η κατασκευή της ιστοσελίδας χρησιμοποιεί το CMS Joomla!, που παρουσιάζει εξαιρετική φιλικότητα προς το χρήστη, για την κατασκευή μιας ιστοσελίδας. Ως προς τις εκπαιδευτικές ανάγκες, υποστηρίζεται ότι η κειμενοκεντρική διδασκαλία αποτελεί την πλέον αποτελεσματική βάση για την ιδεολογική και γλωσσική συγκρότηση των μαθητών και προς την κατεύθυνση αυτή κινούνται οι Θεματικές Ενότητες και οι Εννοιολογικές Κατηγορίες που δομούν και οργανώνουν το περιεχόμενο της εν λόγω ιστοσελίδας. Οι μαθητές συμβάλλουν από κοινού με τον διδάσκοντα ή και με άλλους εκπαιδευτικούς του σχολείου στην τροφοδότηση της σελίδας με κείμενα, αλλά γίνονται και οι αποδέκτες των κειμένων αυτών ως υποκείμενα ανάγνωσης και άσκησης αυτή τη φορά. Η ανάγνωση και επεξεργασία των κειμένων μπορεί να γίνεται ή μέσα στην τάξη ή κατ' οίκον, μετά από σχετική υπόδειξη του εκπαιδευτικού.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Νεοελληνική Γλώσσα, κείμενα, κειμενοκεντρική διδασκαλία, δευτεροβάθμια εκπαίδευση, τεχνολογίες διαδικτύου, εξ αποστάσεως εκπαίδευση

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Για τους εκπαιδευτικούς που διδάσκουν το μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας στο Λύκειο είναι συνηθισμένη η μελαγχολική διαπίστωση ότι οι μαθητές τους, σε επίπεδο μέσων όρων, οδηγούνται σταδιακά σε μορφές γλωσσικής και ιδεολογικής αφασίας, γεγονός που ακυρώνει εκ των πραγμάτων την όποια προσπάθεια ή πρόθεση για αποτελεσματική μετάδοση ενός συνόλου δεξιοτήτων και ιδεών στη χρήση της γλώσσας. Τα μαθητικά γραπτά είτε μέσα στη σχολική τάξη είτε στις Πανελλαδικές εξετάσεις αποτυπώνουν αδυναμίες και αναπηρίες, που είναι ουσιαστικά αδυναμίες ενός ολόκληρου συστήματος μάθησης στο χώρο της Νεοελληνικής Γλώσσας. Και η κατάσταση μοιάζει να έχει οδηγηθεί σε ένα τέλμα, με το οποίο άλλοι έχουν συμβιβαστεί, διεκπεραιώνοντας μηχανικά τις επιταγές και τα χρονοδιαγράμματα του Αναλυτικού Προγράμματος, «σαν τον τυφλό ξοπίσω απ' το σκυλί του» (Βαρβέρης, 1982), άλλοι ασφυκτιούν διαπιστώνοντας διαφαινόμενα αδιέξοδα και τις γενιές να περνούν δίχως η γνώση της Ελληνικής γλώσσας να γίνει βίωμα καθημερινού πολιτισμού (που τόσο τον έχουμε ανάγκη) (Κουτσογιάννης, 2007), άλλοι θεωρούν πως τα πράγματα δεν είναι και τόσο δραματικά εγγράφοντας το

www.e-diktyo.eu

www.epyna.gr

σχετικό θόρυβο μέσα στις ενοχικές φιλολογικές υπερβολές και άλλοι ψάχνονται προσπαθώντας να μεταστρέψουν αυτή την αρνητική επανατροφοδότηση σε θετικές δημιουργικές προτάσεις, μέσα στο φανταστικό και το φανταστικό της εκπαίδευσης. Τι θα κάνουμε λοιπόν;

ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΠΑΝΩ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ Ν.Ε. ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΤΟ ΛΥΚΕΙΟ

Γνωρίζουμε ότι οι αδυναμίες στη χρήση της γλώσσας δημιουργούν πλήθος προβλημάτων σε όλα τα επίπεδα της πνευματικής ζωής του ατόμου. Το μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας εμφανίζεται ως ο φτωχός, πλην καθοριστικός συγγενής και των άλλων μαθημάτων στο Λύκειο, ως το μάθημα στο οποίο ο καθένας μπορεί να έχει θεωρητικά άκοπη πρόσβαση με αυτονόητα θετικά αποτελέσματα, εφόσον μιλάει και σκέφτεται ελληνικά. Ξέρουμε όμως ότι τα πράγματα δεν είναι έτσι και τα προβλήματα είναι πολλά:

1. Στην ανάγνωση ενός κειμένου οι μαθητές μας αδυνατούν να διαβάσουν σωστά, δηλαδή αργά και προσεκτικά και «με την τέχνη του κοσμηματοποιού» (Νίτσε, 1978, σ. 19-24), ώστε να αποκομίσουν από αυτό κάθε ιδέα, κάθε φράση, κάθε λέξη που θα μπορούσε να βελτιώσει το πνευματικό τους επίπεδο και να συμβάλει στη γλωσσική τους καλλιέργεια.
2. Στην παραγωγή λόγου μηρυκάζονται οι ίδιες ιδέες, οι συνήθειες κοινοτοπίες, τα μόνιμα στερεότυπα. Η πρωτοτυπία της προσωπικής σκέψης, που θα σκέφτεται θεμελιακά και πρωταρχικά, δηλαδή ως διδαγμένη δυνατότητα του υποκειμένου να προωθεί προβληματισμούς και να ελέγχει το ίδιο την ορθότητά τους πολυδιάστατα και κριτικά είναι το μόνιμως ζητούμενο και σπανίως ευρεθέν. Ακόμα χειρότερα δεν υπάρχουν ιδέες: στον κόσμο της βιασύνης και της προχειρότητας τα βιβλία συνιστούν μια πληκτική απώλεια χρόνου, οι εφημερίδες αποτελούν νεύρωση της καθημερινότητας, η παρατεταμένη τηλεθέαση επιβάλλει τις αναπόφευκτες σιωπές των αδρανών και τα δια πάσαν νόσον φροντιστήρια θα νομιμοποιούν ηθικά την παρουσία τους, με έτοιμες «εβαπορέ» ιδέες των εξετασιοκεντρικά διαμορφωμένων σχεδιαγραμμάτων. Ο μαθητής είτε δεν θα έχει ιδέες είτε θα αναμασά προκατασκευασμένα διανοητικά σχήματα. Και ακόμη χειρότερα: θα αδυνατεί να συζητήσει και θα αρνείται να διδαχθεί. Πώς να μετάσχει κάποιος σε μια ελεύθερη διαπραγμάτευση ενός θέματος, όταν αυτό υπερβαίνει την εργαλειακή αντίληψη για την αντιμετώπισή του; «Μας χρησιμεύει αυτό για τις εξετάσεις;».
3. Στο χειρισμό της γλώσσας πάλι, ένα φτωχότατο λεξιλόγιο έρχεται να επιβεβαιώσει την κουφόνοια και την έκλειψη της γλώσσας - σκέψης, λέξεις παρουσιάζονται μόνιμως ως γνωστοί – άγνωστοι που τρομοκρατούν κάθε φιλότιμη προσπάθεια επικοινωνίας και ο συνθηματικός λόγος της τηλεόρασης μετατρέπει την έκφραση σε μία συρραφή δάνειων φράσεων και κοινοτοπιών. (Λιάτσου, 2001). Οι μαθητές μας αγνοούν κάποτε βασικές έννοιες και σημασίες της γλώσσας και της πραγματικότητας, με τις οποίες θα κατανοήσουν και θα ερμηνεύσουν έναν κόσμο που αλλάζει με τρομακτική ταχύτητα.

Τι θα κάνουμε λοιπόν; Ζούμε σε μια εποχή όπου η εξέλιξη της τεχνολογίας τρομάζει ακόμη και τους πιο φανατικούς οπαδούς της, από την άποψη ότι επιβάλλει μια ασταμάτητη εξοικείωση και προσαρμογή στα τεχνολογικά θαύματα. Ο βαθμός ευφυΐας του καθενός δεν κρίνεται πλέον από την ικανότητα επίλυσης των προβλημάτων που του παρουσιάζονται, αλλά από την ταχύτητα προσαρμογής στο καινούργιο και την δημιουργική αξιοποίησή του για την αντιμετώπιση πάγιων αναγκών. «Οι καιροί αλλάζουν δίχως να κοιτάζουν τη δική σου μελαγχολία», όσα μάθαμε χτες είναι σχεδόν ξεπερασμένα σήμερα και η δια βίου μάθηση φαντάζει ως το αναπόδραστο άγχος, για να μην καταντήσει κανείς γραφικός, να

μην καταλήξει να μιλάει δηλαδή μια πολιτισμική γλώσσα που έχει ξεπεραστεί από τα πράγματα.

Η ΑΝΑΓΚΗ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Είναι κοινός τόπος ότι η γλωσσική διδασκαλία στηρίζεται σε τρεις βασικούς πυλώνες:

1. Στην ανάγνωση κειμένων που θέτουν συγκεκριμένους ή ευρύτερους προβληματισμούς,
2. Στη συζήτηση πάνω στα θέματα ή τις ιδέες που αυτά εγείρουν και
3. Στην καταγραφή των ιδεών, των απόψεων, των επιχειρημάτων γύρω από τα θέματα αυτά, στην παραγωγή δηλαδή λόγου. (Γεωργακοπούλου – Γούτσος, 1999, σ. 26, 263-275)

Από την άποψη αυτή καθοριστική είναι η συμβολή του κειμένου ως υποστηρικτικού υλικού προς τα διερευνώμενα ιδεολογικά πεδία στο χώρο της γλώσσας. Και όχι μόνο αυτό: εκτός από τις συγκεκριμένες θεματικές ενότητες που τίθενται προς διερεύνηση – εκμάθηση από τα Αναλυτικά Προγράμματα των τριών τάξεων του Λυκείου, υπάρχουν και κείμενα που παρέχουν ένα γενικότερο ιδεολογικό πλέγμα, ικανό και αναγκαίο για ευρύτερες θεωρήσεις ζωής. Πόσες φορές ο καθένας από μας γοητευμένος ή συγκλονισμένος από ένα κείμενο (φιλοσοφικό, επιστημονικό, λογοτεχνικό, δημοσιογραφικό ή άλλο) δεν ένιωσε την ανάγκη να το φωτοτυπήσει, να το προτείνει και να το μοιραστεί με τους μαθητές του; Αυτό σημαίνει ότι εκτός από την τρέχουσα εκπαιδευτική διαδικασία υπάρχουν ανάγκες α. για ανάλυση, ερμηνεία και φωτισμό της ζωής πραγματικότητας β. για παροχή ιδεολογικών εργαλείων ευρύτερης σύλληψης και κατανόησης του κόσμου, όπως για παράδειγμα ο ρόλος του ιδεολογήματος της παγκοσμιοποίησης, ως ενός τρόπου έμμεσης άσκησης της ηγεμονίας στον κόσμο.

Εκτός βέβαια από το καθεαυτό ιδεολογικό βάρος ενός κειμένου υπάρχει και μια σειρά από παράπλευρες ωφέλειες που αφορούν τα εξής: α. την εξεύρεση – εξαγωγή συγκεκριμένων επιχειρημάτων ή τεκμηρίων για τη στήριξη συγκεκριμένων θέσεων β. την αποθησαύριση χαρακτηριστικά διατυπωμένων φράσεων που μπορούν να αποτελέσουν λακτίσματα σκέψης και στοχασμού γ. την ανάδειξη γνωστών λέξεων, που δεν ήταν ωστόσο σε χρήση από το υποκείμενο της ανάγνωσης δ. την εκμάθηση νέων άγνωστων λέξεων με τη νοηματοδότησή τους μέσα από την ανάγνωση του κειμένου. (Ματσαγγούρας, 2004, σ. 199-248)

Για όλους αυτούς τους λόγους έπρεπε να βρεθεί μια ευέλικτη δομή που θα μπορεί να παρέχει ανά πάσα στιγμή κείμενα χρήσιμα και χρηστικά για το μάθημα της γλώσσας, πρόσφορα οποτεδήποτε στο διδάσκοντα αλλά και στους μαθητές, κείμενα σωρευόμενα και εμπλουτιζόμενα σε μια δυναμική κατάσταση συνεχούς ανανέωσης. Η παραδοσιακή κλασική δομή του corpus των φωτοτυπημένων κειμένων δεν μπορούσε να ενσωματώσει και να αξιοποιήσει άμεσα το νέο υλικό που εμφανίζονταν με την πάροδο του χρόνου ως ανάγνωση, πληροφόρηση ή τυχαία συνάντηση. Επιλέχθηκε λοιπόν ως λύση η δημιουργία μιας ιστοσελίδας που θα εξυπηρετούσε αυτές τις συνειδητοποιημένες ανάγκες και ταυτόχρονα θα αποτελούσε εργαλείο εκμάθησης για τους ίδιους τους μαθητές σε πολλά επίπεδα: γιατί από τη δημιουργία μέχρι την ενημέρωση και τη συντήρηση της ιστοσελίδας οι μαθητές θα ήταν παρόντες, κοινωνοί και συνεργάτες της όλης προσπάθειας, ώστε να μη θεωρηθεί αυτή ως μια επινόηση έξω από αυτούς, που είτε δεν θα τους αφορά καθόλου είτε θα είναι ξένη προς τις δικές τους ανησυχίες ή προβληματισμούς. «Ο Παγκόσμιος Ιστός διευκολύνει την επικοινωνία μεταξύ ομάδων μαθητών ή εκπαιδευτικών και τη δυνατότητα πρόσβασης σε πληροφοριακό υλικό και εργασίες άλλων σχολείων αλλά και πηγών από κάθε σημείο του πλανήτη, αποτελώντας μέσο διασχολικής και παγκόσμιας επικοινωνίας

και συνεργασίας» (Ράπτης & Ράπτη, 2003). Επιπλέον, από τις πλοηγήσεις τους στο διαδίκτυο οι μαθητές είναι εξοικειωμένοι με τη μορφή και τις λογικές παρουσίασης μιας ιστοσελίδας, πολύ περισσότερο από τις λογικές των Συστημάτων Διαχείρισης Μάθησης (ΑΣΕΑ, Moodle, Dokeos κ.λπ) ή τις λογικές του e-learning που απαιτούν την εκ των προτέρων εκμάθηση της ίδιας της λειτουργίας τους, ώστε να αναδείξουν την αποτελεσματικότητά τους. Εκμάθηση όμως, που δεν είναι απαραίτητα αξιοποιήσιμη σε κάποια άλλη δράση της ζωής τους, πέρα από τις συγκεκριμένες εκπαιδευτικές δομές.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ, ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑΣ (ΣΤΑΔΙΑ ΚΑΙ ΡΟΛΟΙ)

Συνοπτικά, δύο είναι οι κυρίαρχοι στόχοι της όλης διαδικασίας: αφενός οι μαθητές να έχουν ένα πρόσφορο εργαλείο εξάσκησης και συγκρότησης πάνω στο μάθημα της Γλώσσας και αφετέρου να μυηθούν στη διαδικασία αυτόνομης έκφρασης, τόσο της προσωπικής όσο και της συλλογικής, δίχως ενδιάμεσους και ειδικούς. «Δεν είναι το εργαλείο που θα μεταμορφώσει το σχολείο, αλλά η χρήση του» (Γιακουμάτου, 2004).

Έτσι, η εκπαιδευτική διαδικασία για τη δημιουργία της συγκεκριμένης εκπαιδευτικής δομής εξειδικεύτηκε στις ακόλουθες φάσεις:

1. Προσδιορισμός των στόχων που εξυπηρετεί το συγκεκριμένο project και συζήτηση - επαναδιατύπωση αυτών των στόχων μαζί με τους μαθητές.
2. Λεπτομερής ενημέρωση των μαθητών σχετικά με τα βήματα και τις ανάγκες της όλης διαδικασίας.
3. Σχεδιασμός της ιστοσελίδας, ανάδειξη του τρόπου λειτουργίας της και των αναγκών που θα εξυπηρετεί.
4. Καθορισμός των κανόνων λειτουργίας της ιστοσελίδας, του ρόλου των διαχειριστών, του ρόλου των τροφοδοτών – συλλεκτών.
5. Υλοποίηση - στήσιμο της ιστοσελίδας, από κοινού με τους μαθητές, αρχικά μέσα σε ένα προσωπικό υπολογιστή (του διδάσκοντος) και πρωταρχική τροφοδότησή της με πληροφοριακό – εκπαιδευτικό υλικό.
6. Συλλογή, εύρεση, ανάδειξη και προτάσεις κειμένων από την πλευρά των μαθητών, αφού πρώτα έχει καθοριστεί το πλαίσιο «υποδοχής» και ανάρτησης του υλικού και έχουν υποδειχτεί τόποι και τρόποι για τη συλλογή αυτού του υλικού
7. Εικονικό ανέβασμα του υλικού σε έναν εξυπηρετητή (server), με τους μαθητές παρόντες και σε αυτή την διαδικασία.
8. Αξιοποίηση του υλικού της ιστοσελίδας και των κειμένων μέσα στην εκπαιδευτική πράξη, παραπομπή σε συγκεκριμένα κείμενα για τις ανάγκες του μαθήματος της γλώσσας, για την άσκηση και τη γνωστική – ιδεολογική συγκρότηση των μαθητών.
9. Άνοιγμα της ιστοσελίδας σε όλους, με υλικό προσφερόμενο σε κάθε ενδιαφερόμενο (συνάδελφοι καθηγητές, γονείς, μαθητές, άλλοι) και με πρόνοιες ένταξης στο «δυναμικό» της για κάθε φιλόβιβλο και φιλιαναγνώστη.

ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ

Για τη δημιουργία του δικτυακού τόπου χρησιμοποιήθηκε η πλατφόρμα Joomla!, ένα cms που ενσωμάτωσε δημιουργικά το προηγούμενο Mambo, κάνοντας πιο απλή τη διαδικασία για κάποιον αμύητο στην υπόθεση των ιστοσελίδων. Στο διαδίκτυο υπάρχει Ελληνική Κοινότητα Υποστήριξης του Joomla! (<http://www.joomla.gr/>) η οποία παρέχει ικανοποιητικό υλικό και πληροφόρηση για όποιον θελήσει να κινηθεί αυτόνομα στον

τομέα αυτό. Έτσι σ' ένα προσωπικό υπολογιστή με λειτουργικό Windows XP, Ram 768 Mb και επεξεργαστή στα 3Ghz, εγκαταστάθηκε αρχικά ένας Web Server (Apache) μια βάση δεδομένων (My SQL) και η γλώσσα διαχείρισης PHP, που δημιούργησαν τα θεμέλια στήριξης της ιστοσελίδας. Στη διαδικασία αυτή ήταν παρόντες οι μαθητές ενός τμήματος της Β' Λυκείου, οι οποίοι αποτελούν μαζί με ένα τμήμα της Γ' Λυκείου τους συνεργάτες του όλου εγχειρήματος. Όλες οι τεχνικές λεπτομέρειες εκτυπώθηκαν και μοιράστηκαν στους παρόντες μαθητές, αλλά και προβλέφθηκε να αναρτηθούν στον ιστότοπο, ως διαμοιρασμός εμπειρίας και γνώσης για παρόμοιες προσπάθειες. Η όλη διαδικασία πραγματοποιήθηκε με τη χρήση προβολικού σε μια από τις αίθουσες πολυμέσων του σχολείου και οι μαθητές επέδειξαν ζωνρότατο ενδιαφέρον, στο μέτρο που είδαν να πραγματοποιείται μέσα από μια σειρά κινήσεων αυτό που εισπράττουν ως καθημερινή εμπειρία από τη χρήση του Ίντερνετ. Αυτή τη φορά όμως οι ίδιοι ήταν παρόντες ως συνδημιουργοί και γνώστες ενός χώρου, στον οποίο θα έβαζαν κάτι από τη δική τους εργασία ή δημιουργικότητα. «Οι συνεργατικές τεχνικές δημιουργούν ένα ενεργητικό και δυναμικό περιβάλλον μάθησης, όταν οι μαθητές εμπλέκονται ενεργά στη διατύπωση ερωτημάτων στη δική τους γλώσσα και στη συλλογική διαπραγμάτευση των μαθησιακών δραστηριοτήτων, αντί να αρκούνται στην απλή αναπαραγωγή του υλικού ή της πληροφορίας που παρουσιάστηκε από το δάσκαλο ή περιέχεται σε κάποιο βιβλίο». (Κόκοτας, 2002). Επιπλέον, θα μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν αυτή τη γνώση σε μια ενδεχόμενη προσωπική προσπάθειά τους στο μέλλον. Σε ένα μεγάλο βαθμό η ιστοσελίδα ήταν προσχεδιασμένη στη δομή, στην εμφάνιση, στα components, στα περιεχόμενά της, στο βασικό μενού κ.λπ... Ο λόγος που επιλέχθηκε αυτός ο -σχετικός- προσχεδιασμός ήταν η στενότητα του διδακτικού χρόνου και η συγκεκριμενοποίηση των διδακτικών στόχων, γεγονότα που επέβαλαν ένα στοιχειώδη αρχικό προκαθορισμό, τόσο στα περιεχόμενα όσο και στα μέσα της διαδικασίας. Πάντως οι μαθητές έλαβαν γνώση του αρχικού περιβάλλοντος της ιστοσελίδας (templates, επιλογή γλώσσας, components etc) και των βασικών δυνατοτήτων του Administrator στη βήμα προς βήμα διαμόρφωσή της.

Σ' ένα δεύτερο στάδιο οι μαθητές έγιναν κοινωνοί της δομής της ιστοσελίδας, των βασικών μερών της και των δυνατοτήτων για την ανάρτηση του εκπαιδευτικού υλικού. Συγκεκριμένα, δημιουργήθηκαν οι ακόλουθες βασικές ενότητες που προορίζονται να εξυπηρετήσουν ειδικούς στόχους γλωσσικής εκπαίδευσης (απόκτηση δεξιοτήτων) και γενικούς στόχους ευρύτερης παιδείας (ιδεολογική συγκρότηση):

Α. Θεματικές Ενότητες: στην ενότητα αυτή περιλαμβάνονται με αλφαβητική σειρά οι βασικές έννοιες γύρω από τις οποίες αρθρώνεται ο ιδεολογικός προβληματισμός σε όλες τις τάξεις του Λυκείου (π.χ. Γλώσσα, Διάλογος κ.λπ. στην Α' Λυκείου, ΜΜΕ, Εργασία κ.λπ. στη Β' Λυκείου, Παιδεία, Επιστήμη κ.λπ. στη Γ' Λυκείου). Με βάση τις κυρίαρχες αυτές έννοιες ταξινομείται πλήθος κειμένων από βιβλία, εφημερίδες, περιοδικά κ.λπ, κείμενα κάθε είδους, που θα μπορούσαν να συμβάλλουν με το ιδεολογικό τους φορτίο στο φωτισμό των εννοιών αυτών καθώς και των επιμέρους προβληματικών τους.

Τα κείμενα αυτά χωρίζονται σε δύο κατηγορίες από την άποψη της επεξεργασίας που τυγχάνουν από τους μαθητές: α. Από τη μία πρόκειται για κείμενα που μεταφέρθηκαν αυτούσια από κάποιον δικτυακό τόπο π.χ. επιφυλλίδα μιας κυριακάτικης εφημερίδας. Απαραίτητη προϋπόθεση εδώ είναι η αναφορά στην πηγή προέλευσης του κειμένου και η προβολή του link στο οποίο βρίσκεται το κείμενο. β. Από την άλλη αναρτώνται κείμενα στα οποία υπάρχει διττή παρέμβαση του μαθητή: πρώτα η αρχική προβολή μιας περίληψης του κειμένου, κατά τον ίδιο τρόπο που ο αρχισυντάκτης μιας εφημερίδας δίνει βασικές

πληροφορίες για το περιεχόμενο ενός κειμένου (η περίληψη αυτή υπακούει στους κανόνες εξαγωγής και διαμόρφωσής της, όπως αυτό προβλέπεται μέσα στο αναλυτικό πρόγραμμα) και κατά δεύτερο λόγο προβολή κάποιων προαιρετικών (κριτικών ή ενημερωτικών σχολίων) πάνω στο περιεχόμενο του κειμένου. Και στις δύο αυτές περιπτώσεις, η περίληψη και τα σχόλια γίνονται επώνυμα από το μαθητή.

Β. Περίληψη: στην ενότητα αυτή περιλαμβάνονται κείμενα κατάλληλα για την εξαγωγή περίληψης. Η «καταλληλότητα» έγκειται στο λειτουργικό εκπαιδευτικό χαρακτήρα τους, δηλαδή στη χρηστικότητα τους από την πλευρά του νοήματος και της δομής, ώστε να εκπαιδευτεί ο μαθητής σε ένα σύνολο αντιπροσωπευτικών περιπτώσεων (δοκίμια αποδεικτικά, στοχαστικά, άρθρα, επιφυλλίδες κ.λπ) για την εξαγωγή μιας περίληψης. Εννοείται ότι η επιλογή των κειμένων αυτών γίνεται με καθαρά εκπαιδευτικά – γλωσσικά κριτήρια από την πλευρά του καθηγητή. Προτάσεις εξακολουθούν να γίνονται αποδεκτές είτε από τους ίδιους τους μαθητές, σε μια διαδικασία ιδιότυπης αλλαγής ρόλων είτε από τους συναδέλφους, που συμμερίζονται τη χρησιμότητα της όλης προσπάθειας.

Γ. Κριτήρια αξιολόγησης: στην ενότητα αυτή υπάρχει αξιοποίηση κειμένων, ώστε να μετατραπούν αυτά σε συνολικά κριτήρια αυτό-αξιολόγησης και άσκησης των μαθητών. Σε σχέση με τα κείμενα αυτά έχει εξαχθεί και διαμορφωθεί μια σειρά ασκήσεων, με τις οποίες μπορούν να καταρτιστούν οι μαθητές πάνω σε ζητήματα κυρίως θεωρίας της γλώσσας, καθώς και ασκήσεις πάνω στο λεξιλόγιο του κειμένου (συλλογισμοί, επιχειρήματα, συνώνυμα, αντώνυμα, ετυμολογία, αντικατάσταση, σημασία κ.λπ.).

Δ. Εργαλειακά κείμενα: στην ενότητα αυτή χρησιμοποιούνται αποσπάσματα κειμένων που εξυπηρετούν συγκεκριμένους διδακτικούς στόχους. Οι διδακτικοί αυτοί στόχοι διαμορφώθηκαν πάνω στην ανάγκη εκμάθησης συγκεκριμένων γνωστικών αντικειμένων, όπως αυτά προσδιορίζονται στη διδακτέα ύλη για τις τρεις τάξεις του Λυκείου και αφορούν το περιεχόμενο, τη δομή και την έκφραση. Εδώ εντοπίζονται ομάδες ασκήσεων πάνω στο περιεχόμενο, τη δομή και την έκφραση ενός δοκίμιου, άρθρου κ.λπ, όπως η εύρεση των επιχειρημάτων, ο τρόπος πειθούς, το είδος των συλλογισμών, η δομή και ο τρόπος ανάπτυξης μιας παραγράφου, η σημασία και η ετυμολογία συγκεκριμένων λέξεων...

Ε. Εξαιρετικά κείμενα: στην ενότητα αυτή φιλοξενούνται και προβάλλονται κείμενα που δεν έχουν να κάνουν με τις συγκεκριμένες εργαλειακές λογικές του μαθήματος της Νεοελληνικής Γλώσσας. Είναι ωστόσο κείμενα που έχουν να πουν κάτι ουσιαστικό, που έχουν μια πρόταση ζωής, έχουν στάση απέναντι στα πράγματα, προβάλλουν αξίες και θεωρήσεις ζωής και κάποτε παρουσιάζουν έναν προβληματισμό διαφοροποιημένο, εξαιρετικό, ιδιότυπο, αιρετικό έως και αντιθετικό προς το πολιτισμικό ή το πολιτικό mainstream. Πρόκειται για αναγνώσματα που συμβάλλουν στη γονιμοποίηση της σκέψης και στην όξυνση της κριτικής της ικανότητας και μπορούν να προέρχονται από οπουδήποτε, από τις σελίδες ενός βιβλίου μέχρι τη σελίδα κάποιου μπλόγκερ.

ΣΤ. Ποίηση: εδώ περιλαμβάνονται ανθολογημένα ποιήματα από Έλληνες και ξένους ποιητές, καθώς και στίχοι από τραγούδια, που θα μπορούσαν κάλλιστα να είναι ποιήματα. Στα χρόνια των οικονομικών δεικτών, των ποσοστών επί τοις εκατό, της συσσώρευσης ισχύος και των κυνικών επιβιωτικών λογικών, ο χώρος αυτός αποτελεί ένα κίνητρο για όσους αμφισβητούν αυτό το μοντέλο ζωής και το αμφισβητούν δια του λόγου και της εκλείπουσας ευαισθησίας.

Ζ. Χάρνι Παιδιά: πρόκειται για την ηλεκτρονική μορφή σε αρχείο pdf ενός «φανζίν», εντύπου που κυκλοφορεί στο εσωτερικό του σχολείου και φιλοξενεί κείμενα τόσο των μαθητών όσο και προτεινόμενες αναδημοσιεύσεις. Η περιοδική αυτή έκδοση αναπαράγεται

φωτοαντιγραφικά, έχει μέγεθος μιας Α4 σελίδας στο μισό της και υφίσταται από το 2005. Ο χώρος αυτός προορίζεται για την «ηλεκτρονική» έκδοσή της.

Η. Κείμενα μαθητών: η ενότητα αυτή αποβλέπει να μετατραπεί σε βήμα έκφρασης των μαθητών. Δεν υπάρχει περιορισμός στις θεματικές και τα είδη των κειμένων. Μόνη προϋπόθεση, τα κείμενα να είναι επώνυμα

Θ. Ειδήσεις: στην ενότητα αυτή αναδημοσιεύονται ειδήσεις που έχουν μια θετική πρόταση ζωής για τους αναγνώστες τους. Είναι γνωστό ότι μία είδηση μπορεί συχνά να αλλάξει τη θεώρησή μας για τον κόσμο, από την άποψη ότι χτυπάει χορδές που δεν είχαμε καν αντιληφθεί ότι υπάρχουν ή ότι παραμένουν ευαίσθητες στις αιφνίδιες δονήσεις. Η αναδημοσίευση στο χώρο αυτό ειδήσεων από την ποίηση ή την αστείρευτη φαντασία της πραγματικότητας, αποβλέπει να υπενθυμίσει ότι υπάρχουν πράγματα ή εκφράσεις ζωής που πιθανόν έχουν λησμονηθεί και ουδεμία σχέση έχουν με την α-λήθεια της ζωής, για το πώς θα έπρεπε να είναι η ζωή και πώς τελικά είναι.

ΠΗΓΕΣ ΑΝΤΑΓΩΓΗΣ ΤΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ

Για τη συλλογή των κειμένων υποδείχθηκαν καταρχάς στους μαθητές κάποιοι πιθανοί τύποι και πηγές, που θα μπορούσαν να τροφοδοτήσουν με υλικό το μάθημα της γλώσσας: Έτσι δόθηκαν:

1. Βιβλιογραφία κάποιων σχετικών βιβλίων, κυρίως βιβλία δοκιμίων, αλλά και μελέτες, στοχασμοί, φιλοσοφίας, κοινωνιολογίας. Κάποια από αυτά υπήρχαν στη βιβλιοθήκη του σχολείου.
2. Ηλεκτρονικές διευθύνσεις εφημερίδων, αυτών που διαθέτουν και ηλεκτρονική έκδοση. Στις εφημερίδες αυτές υποδείχθηκαν συγκεκριμένες στήλες και συγγραφείς, με την ενθάρρυνση όμως ότι ενδιαφέροντα κείμενα μπορεί να υπάρχουν και από άλλες πένες, αρκεί να έχουν «κάτι να πουν»
3. Συγκεκριμένα blogs από την ελληνική μπλογκόσφαιρα καθώς και portals που θα μπορούσαν να έχουν χρήσιμο επιστημονικού χαρακτήρα υλικό.

Επίσης οι μαθητές μπορούν να εισφέρουν και να προτείνουν κείμενα, συμβατά με την ως άνω διάρθρωση και το πνεύμα της ιστοσελίδας καθώς και να συγγράψουν κείμενα προσωπικά που θα αναρτηθούν επώνυμα στη σελίδα.

Για τα κείμενα που υπάρχουν στο διαδίκτυο η διαδικασία είναι απλή: εντοπισμός του κειμένου, πρόταση στο διαχειριστή της ιστοσελίδας με mail ή με την αναφορά του link, αντιγραφή – επικόλληση, ανάρτηση με αναφορά του συγγραφέα, της πηγής, της ημερομηνίας δημοσίευσης και του σχετικού link.

Για τα κείμενα που αποτελούν πρόταση από κάποιο βιβλίο υπάρχουν οι γνωστοί δύο δρόμοι: η κοπιώδης ψηφιακή εγγραφή του κειμένου στο Word από τη μία και από την άλλη η οπτική αναγνώριση χαρακτήρων μέσα από το πρόγραμμα OCR και η αυτόματη μετατροπή της σελίδας του βιβλίου σε σελίδα κειμένου του Word. Σε όσους εκδήλωσαν ενδιαφέρον για κάτι τέτοιο και διέθεταν σαρωτή τους υποδείχθηκε το σχετικό πρόγραμμα.

ΟΦΕΛΗ

Φιλοδοξία αρχική για την κατασκευή της ιστοσελίδας ήταν να αποτελέσει αυτή μια οιονει τράπεζα κειμένων, χρήσιμων τόσο για τους μαθητές όσο και για τους διδάσκοντες, στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας στο Λύκειο. Ο λόγος που χρησιμοποιήθηκε η πλατφόρμα Joomla! ήταν ο βαθμός ευκολίας στην προβολή και έξοδο αυτών των κειμενικών προτάσεων στο διαδίκτυο και ως εκ τούτου η δυνατότητα χρήσης τους και από

άλλους, είτε πρόκειται για την εργασία και την εκπαίδευσή τους είτε για τη χαρά της ανάγνωσης και την περιέργειά τους. Οι ωφέλειες από την κίνηση αυτή του αποθησαυρισμού κειμένων, μπορούν να διαπιστωθούν στις ακόλουθες ομάδες:

A. Για τους μαθητές:

1. Καταρχάς εξοικείωση ή εκμάθηση με τον τρόπο κατασκευής μιας ιστοσελίδας, γνώσης χρήσιμης για την ανάπτυξη παρόμοιων δράσεων στο μέλλον
2. Περιορισμός της τεchnοφοβίας, καθώς η εμπειρία έχει δείξει ότι ο φόβος για την τεχνολογία είναι αποτέλεσμα άγνοιας για τις δυνατότητές της, μη ενασχόλησης με τα αντικείμενά της και απουσίας ενός καθοδηγητή – βοηθού στη χρήση της.
3. Πρόσβαση από κάθε τόπο και σε κάθε χρόνο, σε γνωστικό υλικό χρήσιμο για τη διανοητική συγκρότηση του μαθητή. Απεγκλωβισμός του μαθήματος από τα στενά όρια της σχολικής τάξης
4. Δυνατότητα στους μαθητές για αυτενέργεια και για προσωπική ενασχόληση, ανάγνωση ή εξάσκηση, πέρα από τις επιταγές του σχολικού μαθήματος. Τα κείμενα παραμένουν πάντα εκεί.
5. Πρόσκληση στη δημιουργικότητα κάθε ενδιαφερόμενου μαθητή, για επώνυμη ανάρτηση κειμένου του στο δίκτυο, παροχή δηλαδή ενός βήματος έκφρασης αλλά και ανάπτυξης – εξέλιξης της υπάρχουσας δομής
6. Πρόκληση ενδιαφέροντος για αναζήτηση του ευρύτερου κειμένου, δηλαδή του βιβλίου αναφοράς στην περίπτωση των ανθολογημένων αποσπασμάτων. Όπως και στην περίπτωση κατεβάσματος μουσικής από το διαδίκτυο, όταν το υλικό «αξίζει τα χρήματά του» και είναι πραγματικά ενδιαφέρον ο χρήστης προχωράει στην αγορά του.

B. Για τον καθηγητή

1. Δημιουργία ενός παράπλευρου χώρου απ' όπου μπορεί ανά πάσα στιγμή να αντληθούν κείμενα για χρήση στο μάθημα της γλώσσας. Τα κείμενα μπορούν να χρησιμοποιηθούν και μέσα στη σχολική τάξη, εφόσον διατίθενται οι δυνατότητες της ασύρματης πρόσβασης στο διαδίκτυο και ύπαρξης προβολικού μηχανήματος. Τα κείμενα μπορούν είτε να φωτοτυπούνται είτε να γίνεται παραπομπή σε αυτά, όταν δεν υπάρχουν περιορισμοί πρόσβασης στο ίντερνετ για τους μαθητές.
2. Δυνατότητα διαρκούς ανανέωσης των περιεχομένων της ιστοσελίδας και πρόσθεσης νέου υλικού. Δεν υπάρχουν πια οι περιορισμοί του φωτοτυπημένου υλικού με την ανάγκη του μοντάζ, της σελιδοποίησης, της συγκέντρωσης σε κάποιο corpus, των καθορισμένων αντιτύπων, της σπατάλης σε χαρτί...
3. Δυνατότητα προβολής προτάσεων ανάλυσης και ερμηνείας της τρέχουσας επικαιρότητας της κοινωνικής πραγματικότητας, του πολιτισμικού «γίγνεσθαι» κ.λπ. Απεγκλωβισμός από τα ελλιπή ή ασφυκτικά περιεχόμενα των σχολικών βιβλίων, πλουραλισμός, διαμόρφωση της σκέψης μέσα από ποικίλες πηγές, σφαιρική θεώρηση των γεγονότων και των καταστάσεων. Διεύρυνση του ρόλου του εκπαιδευτικού και δυνατότητα μετατροπής του από πάροχο εξειδικευμένων γνώσεων σε παιδαγωγό – πάροχο αξιών.
4. Χρήση των περιεχομένων της ιστοσελίδας από συναδέλφους με τις ίδιες ανάγκες ή τις ίδιες ανησυχίες, ως προς τη διανοητική και γλωσσική συγκρότηση των μαθητών τους. Δημιουργία ενός τόπου αναφοράς με φιλοσοφία κοινότητας στο μοίρασμα της γνώσης ή του ιδεολογικού φορτίου που κομίζουν τα κείμενα.
5. Προβολή του μηνύματος ότι οι Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών μπορούν να είναι οικείες και φιλικές τόσο στην κατασκευή όσο και στη χρήση από το

καθένα, καθώς και ότι μπορούν να ενταχθούν λειτουργικά μέσα στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Γ. Για τους τρίτους:

Οι εξοικειωμένοι με το διαδίκτυο θα συναντήσουν εδώ έναν χώρο, ανθολόγησης κειμένων της ελληνικής γραμματείας, κυρίως από τους χώρους της φιλοσοφίας, των «ανθρωπιστικών επιστημών», της λογοτεχνίας και της δημοσιογραφίας. Οι συστηματικοί χρήστες του ίντερνετ είναι ήδη κοινωνοί ενός κειμενικού «πληθωρισμού» που συσκοτίζει κάποτε την ορθή κρίση, με τη μόνη διαφορά ότι στην ιστοσελίδα αυτή υπάρχει ένας ερανισμός κειμένων, στην επιλογή των οποίων έχουν υπάρξει συγκεκριμένα κριτήρια.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Η ιδέα για τη δημιουργία μιας ιστοσελίδας εξαιρετικών κειμένων και η υλοποίηση αυτής της ιδέας έχει γίνει από έναν φίλο-λογο και φιλαναγνώστη, απευθύνεται σε φίλους του λόγου και της ανάγνωσης και φιλοδοξία έχει να βρει συνοδοιπόρους, συμμετόχους και συνενόχους, ώστε να μοιραστεί μαζί τους πληροφορίες, γνώση, εμπειρία, σοφία. «Συγκάτοικοι» του κόσμου αυτού μπορούν να είναι είτε οι μαθητές της κάθε χρονιάς (εμείς γεννάμε αυτοί άραγε μαθαίνουν;) είτε οι συνάδελφοι που έχουν παρόμοιου χαρακτήρα αγωνίες για τη βελτίωση και την αποτελεσματικότητα του έργου τους ή ακόμη και τρίτοι, κυβερνοναύτες που απλώς σερφάρουν στον αδιαμόρφωτο ωκεανό των πληροφοριών, αναζητώντας ενδιαφέρουσες στεριές. Θεωρούμε πως οι νέες ανάγκες που ανέφυσαν για τους μαθητές μας με την ανατολή του αιώνα είναι α. να συνειδητοποιήσουν την ανάγκη της αναζήτησης β. να μάθουν πώς να βρίσκουν αυτό που αναζητούν β. να μάθουν να διαβάζουν ένα κείμενο και γ. να μάθουν να το αξιολογούν και ως εκ τούτου να το αξιοποιούν είτε ευρύτερα για τη ζωή τους είτε στενά για τις εξετάσεις τους. Κριτήρια στην επιλογή των κειμένων είναι α. να έχουν ουσία και να μη φλυαρούν β. να μην είναι προπαγανδιστικά, διάφανα στις σκοπιμότητες και τους υπολογισμούς γ. να έχουν κάποιον έντιμο και ουσιαστικό προβληματισμό δ. να έχουν κάτι διαφορετικό να πουν ε. να έχουν μια θετική πρόταση ή ανάγνωση ζωής ζ. να μην προσβάλλουν τον άνθρωπο ζ. να μην καλλιεργούν το μίσος, το φανατισμό, το ρατσισμό, τον εθνικισμό, τη βία η. να προβάλλουν ανθρώπινες αξίες θ. να χαρακτηρίζονται από την ύπαρξη αισθητικής.

«Ως σύνθεση καινοτόμων τεχνολογιών, το ίντερνετ υποθάλλει την ανάπτυξη της γνώσης, ενώ συγχρόνως δημιουργεί καινοφανείς μορφές άγνοιας. Όποτε προκύπτει μια ριζική αλλαγή στον τρόπο με τον οποίο χειριζόμαστε τη γνώση μας, κάποιοι μένουν πίσω ανεκπαιδευτοι, την ώρα που η νέα τεχνολογία καθιστά όσους την κατέχουν ενήμερους για άλλα ανεξερεύνητα ακόμα πεδία γνώσης» (Floridi, 2008). Τέλος, κατά τη γνώμη μας, η επαναστατική δύναμη του διαδικτύου συνίσταται στη δυνατότητα διάχυσης της γνώσης σε ευρύτερα στρώματα πληθυσμού και ως εκπαιδευτικοί έχουμε χρέος να πείσουμε για την ανάγκη διείσδυσης των ανθρώπων σε αυτό, καθώς και να δώσουμε στους μαθητές μας τα εργαλεία και τις αξίες, ώστε να μη χαθούν σ' αυτό το «θαυμαστό καινούργιο κόσμο».

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Floridi L, Εισαγωγή στη φιλοσοφία της πληροφορικής, εκδ. Νήσος, Αθήνα 2008
2. Βαρβέρης, Γ. Αναπήρων Πολέμου, Εκδ. Ύψιλον, Αθήνα 1982
3. Γεωργακοπούλου, Α. – Γούτσος, Δ. Κείμενο και Επικοινωνία, Εκδ. Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 1999
4. Γιακουμάτου, Τ. – Νικολαΐδου Σ. «Η Ελληνική Γλώσσα συναντά την πληροφορική», Περιοδικό ΠΕΦ -Φιλολογική, τεύχος 80, 7-9/2002, τελευταία πρόσβαση 30 Ιανουαρίου 2009, ιστοχώρος http://www.netschoolbook.gr/epimorfosi/conferences/p3_glossa_FIL_2002.pdf
5. Γιακουμάτου, Τ. (2004), «Οι νέες τεχνολογίες συναντούν το ελληνικό σχολείο», τελευταία πρόσβαση 30 Ιανουαρίου 2009, ιστοχώρος <http://www2.e-yliko.gr/htmls/arctles/dokeimoi.pdf>
6. Κακλαμάνης, Θ. «Συνεργατική μάθηση και ΤΠΕ στην εκπαίδευση», τελευταία πρόσβαση 30 Ιανουαρίου 2009, ιστοχώρος <http://www.pi-schools.gr/download/publications/epitheorisi/teyxos10/130-144.pdf>
7. Κεκές, Ι. – Μυλωνάκου-Κεκέ Η. «Διαδίκτυο (Internet) και μάθηση: Οι στρατηγικές για την «πλοήγηση» και η διδακτική τους αξία», τελευταία πρόσβαση 4 Φεβρουαρίου 2009, ιστοχώρος <http://www.pi-schools.gr/publications/epitheorisi/teyxos5/>
8. Κόκοτας, Π, Σύγχρονες προσεγγίσεις τη διδασκαλία των φυσικών επιστημών. Η εποικοδομητική προσέγγιση της διδασκαλίας και της μάθησης, Αθήνα 2002
9. Κουτσογιάννης, Δ «Αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και Επικοινωνίας στη διδασκαλία των φιλολογικών μαθημάτων και κυρίως στη διδασκαλία της ελληνικής». Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας, Θεσσαλονίκη 2007, τελευταία πρόσβαση 03 Φεβρουαρίου 2009, ιστοχώρος <http://www.greek-language.gr/greekLang/files/document/education/educators.pdf>
10. Λιάτσου, Ολ. «Εκθεση ανιδέων στη Γ' Λυκείου», εφ. Ελευθεροτυπία 05-08-2001, τελευταία πρόσβαση 03 Φεβρουαρίου 2009, ιστοχώρος http://archive.enet.gr/online/online_text/c=112,dt=05.08.2001,id=45622172
11. Ματσαγγούρας, Η. Κεμενοκεντρική προσέγγιση του γραπτού λόγου, Εκδ. Γρηγόρη, Αθήνα 2004
12. Νίτσε Φρ. Ροδανγή, Εκδ. Λαδιά, Αθήνα 1978
13. Ράπτης, Αρ. – Ράπτη, Αθ. Πληροφορική και Εκπαίδευση: Ολική Προσέγγιση, Αθήνα 2003